

Factsheet burgerparticipatie op het gebied van sociale veiligheid: WhatsApp-groepen

Margreth Egelkamp
Marina Horseling

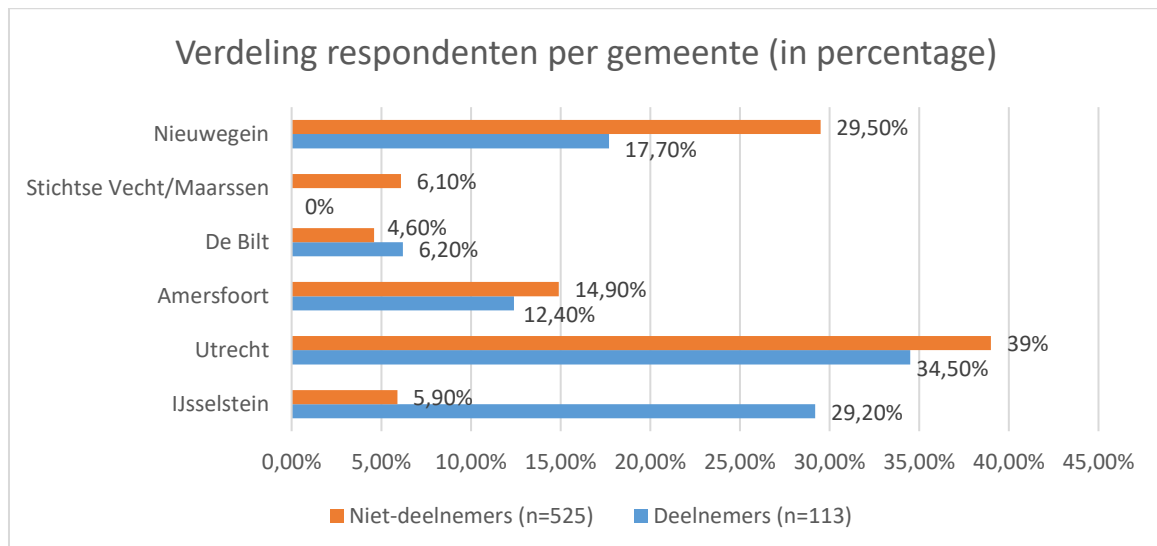
Andrea Donker

Contactgegevens: Instituut voor Veiligheid/Lectoraat Kennisanalyse Sociale Veiligheid, Hogeschool Utrecht, Padualaan 101, Utrecht, e-mail: margreth.egelkamp@hu.nl, telefoon: 06 81337689

1. De respondenten

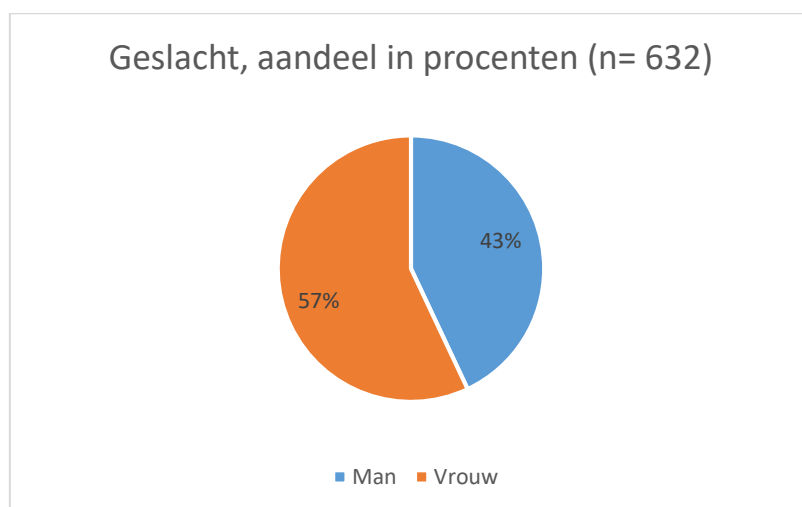
De volgende grafieken bevatten informatie over de respondenten. Er wordt ingegaan op de gemeenten waar dit onderzoek heeft plaatsgevonden, de verdeling man/vrouw en de leeftijdsverdeling. Dit is de informatie die uit de gegevens beschikbaar is. Het gaat hierbij om zowel deelnemers van een WhatsAppgroep als niet-deelnemers. In totaal werden er 638 enquêtes afgenomen waarvan er 113 deelnemen aan een WhatsAppgroep en 525 niet deelnemen aan een WhatsAppgroep.

Gemeenten

Deze grafiek geeft naast de deelname aan het onderzoek per gemeente ook de deelname aan WhatsAppgroepen per gemeente weer. Zo geeft het een beeld wie van de ondervraagde respondenten per gemeente participeert in een WhatsAppgroep. Te zien is dat de meeste respons voor zowel deelnemers als niet-deelnemers uit Utrecht komt.

Geslacht

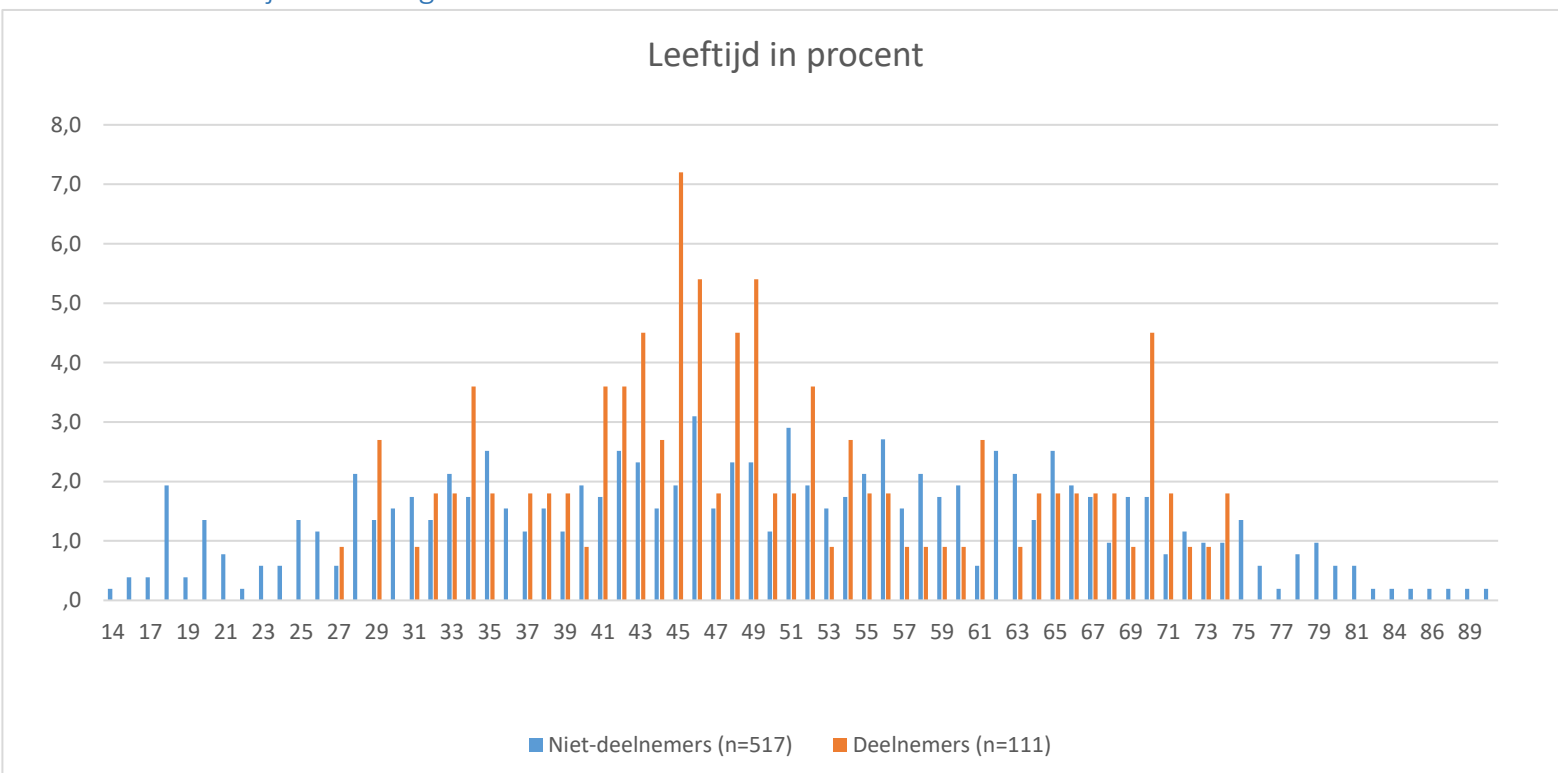

In absolute getallen gaat het hier om 270 mannen ten opzichte van 362 vrouwen. Een soortgelijk beeld ontstaat bij de geslachtsverdeling naar deelnemers en niet-deelnemers. De verdeling mannen en vrouwen binnen de onderzochte gemeentes is niet bekend en daarom kan er hier niets gezegd worden over de representativiteit voor de onderzoeksgroep per gemeente.

Verdeeld naar deelnemers aan een WhatsAppgroep en niet-deelnemers geeft bovenstaande grafiek het volgende beeld.

Leeftijdsverdeling

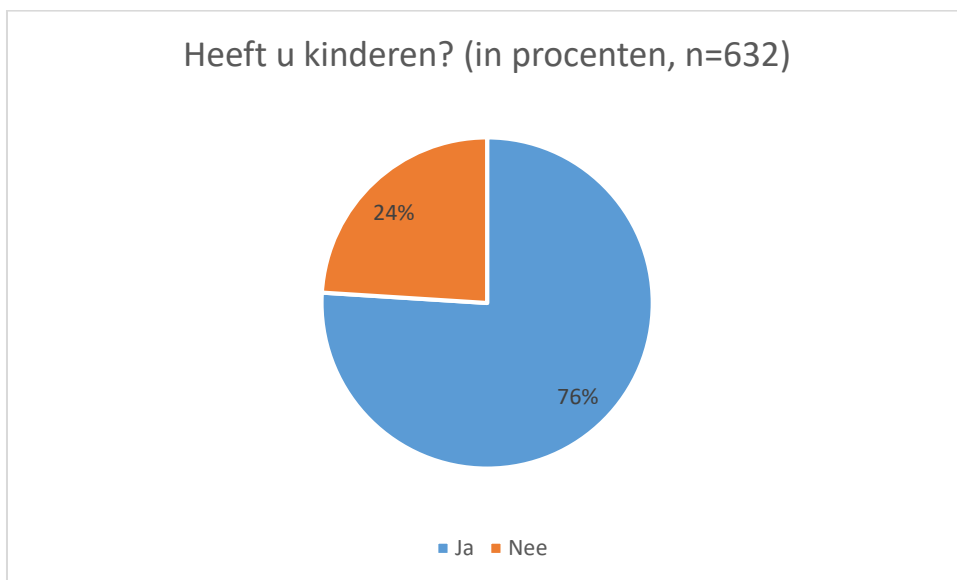
In bovenstaande tabel is er een onderscheid gemaakt in enerzijds de deelnemers aan een WhatsAppgroep en anderzijds de niet-deelnemers. Te zien is dat de piek van deelnemers zich bevindt tussen de 30-70, bij de niet-deelnemers is deze piek vrijwel hetzelfde. Echter, door het absolute verschil van de niet-deelnemers en de deelnemers lijkt de piek van deelnemers hoger. Het moge

duidelijk zijn dat de piek zich bevindt tussen de 30-70 jaar omdat het hier gaat om bewoners van een woning. Opvallend is dat er een piek is bij de deelname van personen van 69 waar er voor de rest een dalende lijn te zien is. Hoe ouder de respondent, hoe minder vaak hij participeert in een WhatsAppgroep.

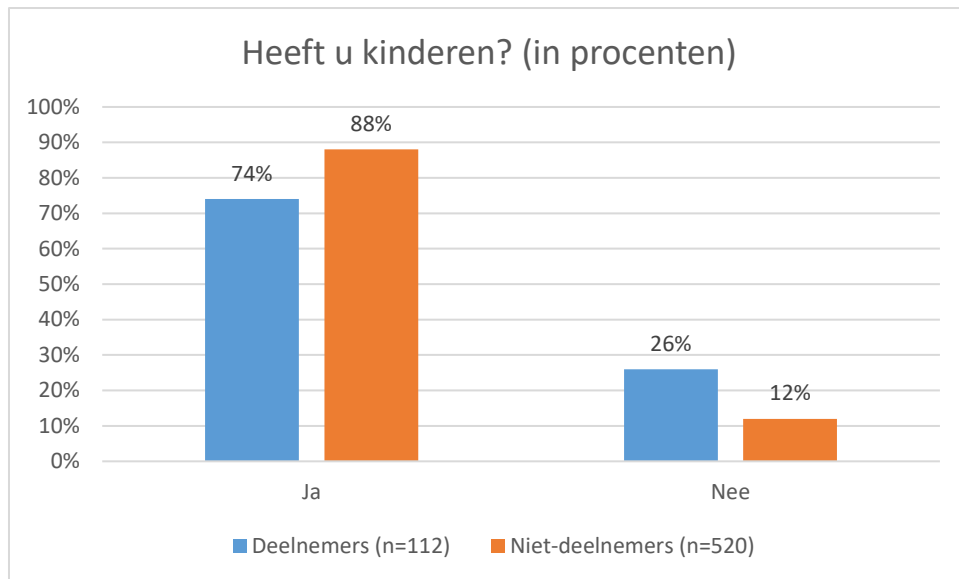
De respondenten zijn benaderd via een introductiebrief over het onderzoek door de brievenbus bij de woningen. Hierna zijn zij benaderd door aan te bellen bij het huis met het verzoek om te participeren aan het onderzoek. Zo heeft de dataverzameling plaatsgevonden. Afhankelijk van zowel het tijdstip van enquêteren als de gemeente, kan er een ander beeld van de leeftijd van respondenten ontstaan. Echter, de leeftijd per gemeente is niet bekend en daarom kan er niets gezegd worden over de representativiteit voor de onderzoeksgroep per gemeente.

Overige kenmerken respondenten

Hier wordt ingegaan op kenmerken van respondenten die mogelijk de antwoorden van respondenten kunnen beïnvloeden. Het gaat er hierbij om of men kinderen heeft en hoe lang men in de buurt woont.

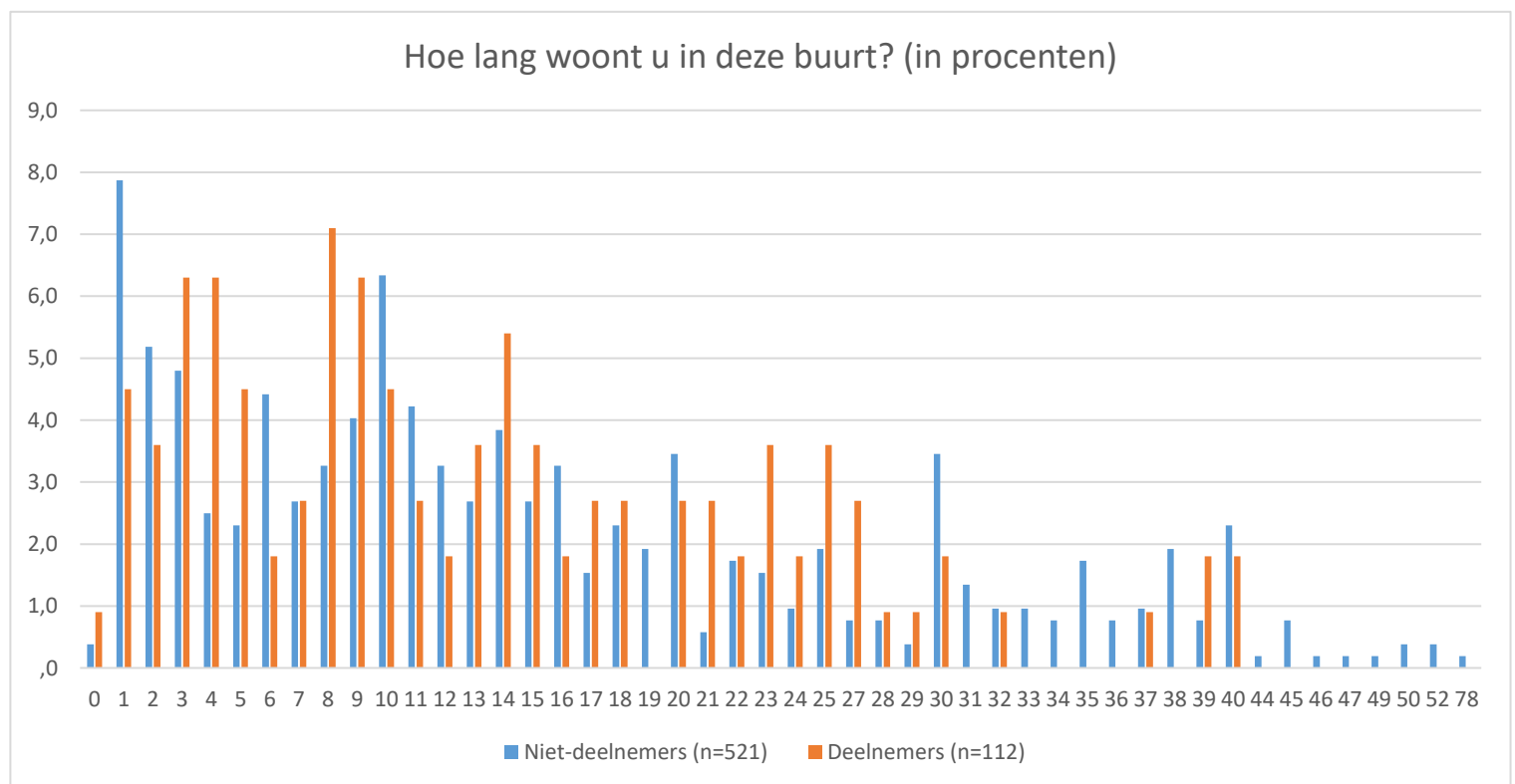

Te zien is dat de meeste respondenten kinderen hebben. Dit beeld ontstaat ongeacht of men deelnemer aan een WhatsAppgroep is of niet. Verdeeld naar deelnemers en niet-deelnemers ontstaat het volgende beeld.

Te zien is dat relatief gezien meer niet-deelnemers (oranje) kinderen hebben. Deelnemers aan een WhatsAppgroep (blauw) hebben vergeleken met de niet-deelnemers minder vaak kinderen. De mogelijkheid dat men vaker aan een WhatsAppgroep participeert als men kinderen heeft, valt hiermee af en vormt mogelijk ook geen beïnvloedende factor voor de uitkomsten.

Onderstaande tabel geeft een beeld hoe lang de respondenten in de buurt wonen. Dit is weergegeven in deelnemers (oranje) en niet-deelnemers (blauw).

Bij de deelnemers bevindt de piek zich tussen de 3 en 25 jaar. Te zien is dat de piek bij de niet-deelnemers zich bevindt tussen de 1 en 20 jaar. 30 jaar woonachtig in de buurt vormt ook nog een piek bij de niet-deelnemers. Allebei de groepen geven ongeveer hetzelfde beeld. Dit betekent dus dat de factor aantal jaar woonachtig in de buurt mogelijk niet beïnvloedbaar is op de uitkomsten. Echter, het valt wel op dat hoe langer de respondent in de buurt woont, de deelname aan een WhatsAppgroep afneemt. Dit zelfde beeld is te zien bij de leeftijdsverdeling. Hoe ouder men is, hoe minder vaak men deelneemt aan een WhatsAppgroep.

2. Deelname aan een WhatsAppgroep

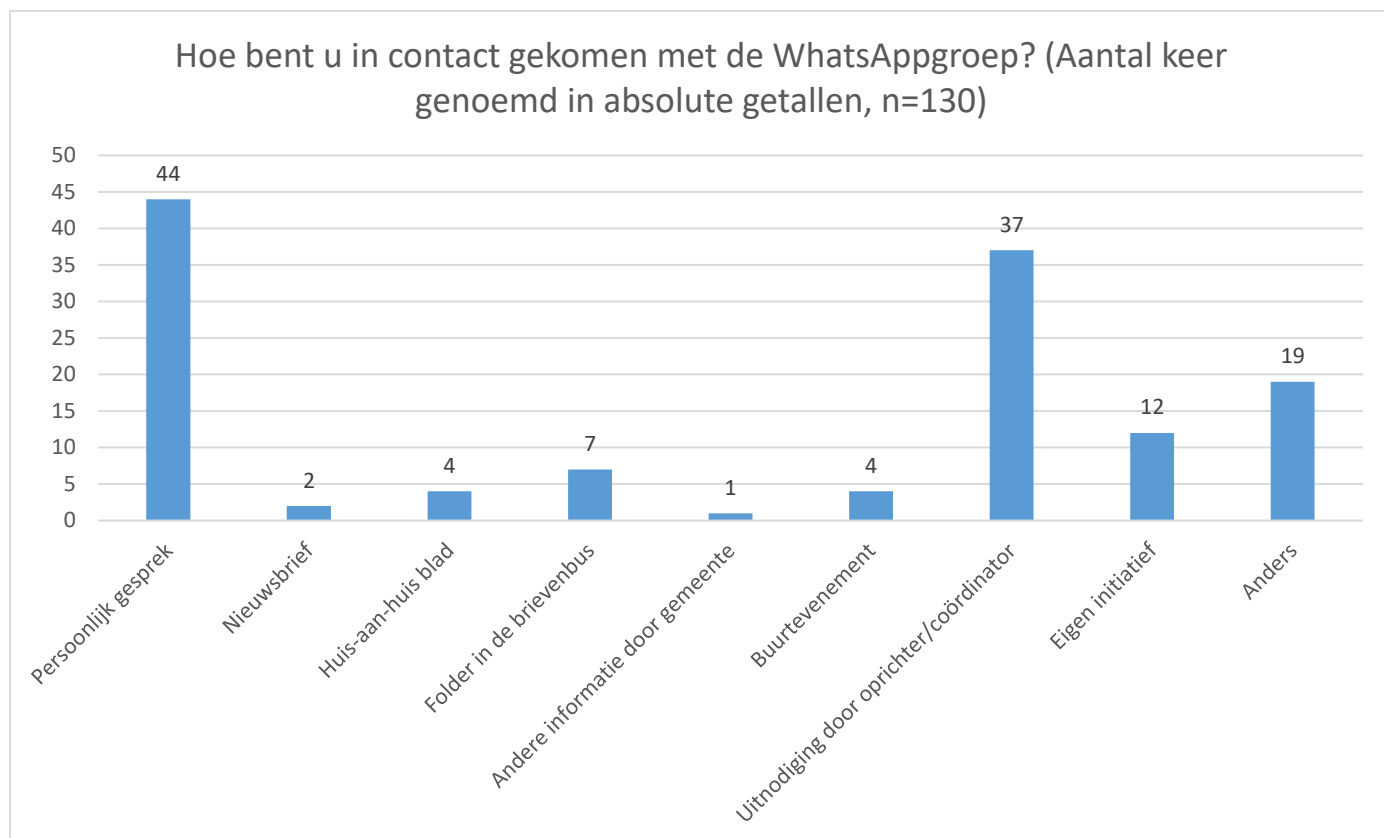
De volgende grafieken gaan over de deelname aan een WhatsAppgroep.

Zoals beschreven zijn er 113 enquêtes afgenomen bij deelnemers. Hiervan is 64% vrouw en 36% man. 74% van deze 113 deelnemers aan een WhatsAppgroep heeft kinderen en de gemiddelde leeftijd van deze groep is 50 jaar. Gemiddeld gezien wonen zij 13 jaar in de buurt¹.

Contact met WhatsAppgroep

Hieronder volgen de gegevens hoe de respondenten in contact zijn gekomen met de WhatsAppgroep.

Respondenten hadden de mogelijkheid om bij deze vraag meerdere antwoorden te geven.

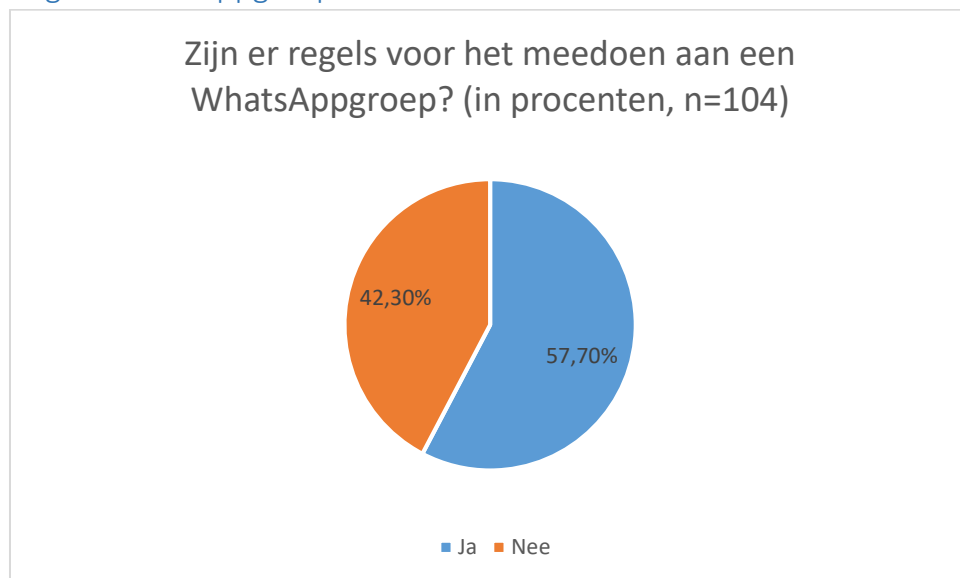

In totaal zijn er 14 respondenten geweest die bij deze vraag 2 of meerdere antwoorden hebben gegeven. Hierdoor is de N verschoven naar 130. Te zien is dat het in contact gekomen zijn door een persoonlijk gesprek het meest (44) wordt genoemd door respondenten. Hierna worden de uitnodiging door de oprichter/coördinator en de categorie anders het meest genoemd. Onder de categorie anders

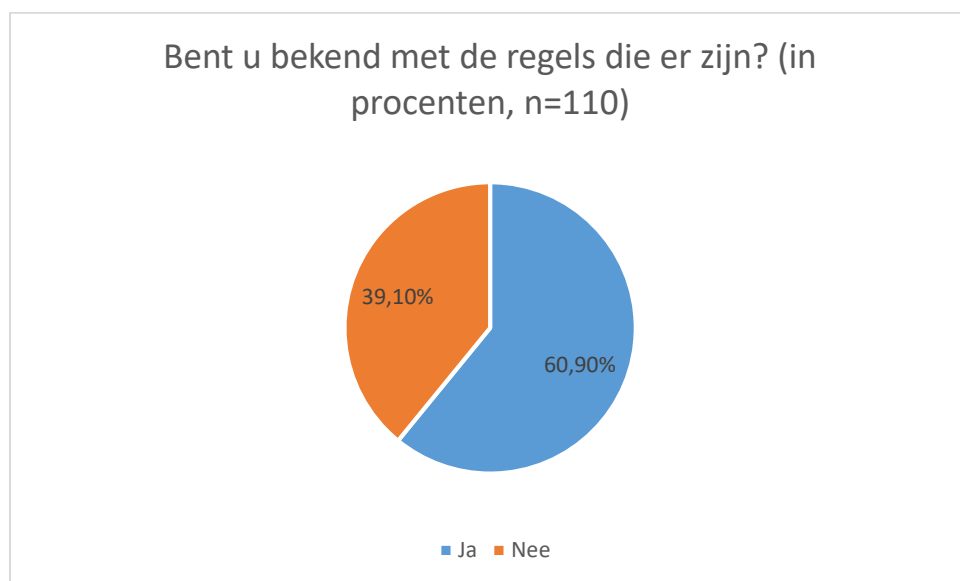
¹ N=111 voor leeftijd met een standaarddeviatie van 12 jaar. N=112 voor hoe lang men in de buurt woont met een standaarddeviatie van 10 jaar.

geven deelnemers aan dat zij of via www.pen.nl² in contact zijn gekomen met de WhatsAppgroep of naar aanleiding van een recentelijke inbraak. Zelf een WhatsAppgroep opgericht volgt hierna en ten vierde worden sociale media en andere gebeurtenissen/personen benoemd waardoor de respondenten in aanraking zijn gekomen met de WhatsAppgroep. Het gaat hier echter om kleine getallen.

Regels WhatsAppgroep

57,7% van de respondenten geeft aan dat er regels binnen een WhatsAppgroep gelden. Om te kijken naar de bekendheid van de regels in de WhatsAppgroep is er de volgende vraag gesteld.

60,9% van de respondenten geeft aan bekend te zijn met de regels binnen een WhatsAppgroep. Dit is gek aangezien 57,7% aangeeft dat er regels zijn. In absolute aantallen geeft dit het volgende beeld.

	Ja	Nee
Zijn er regels?	60	44

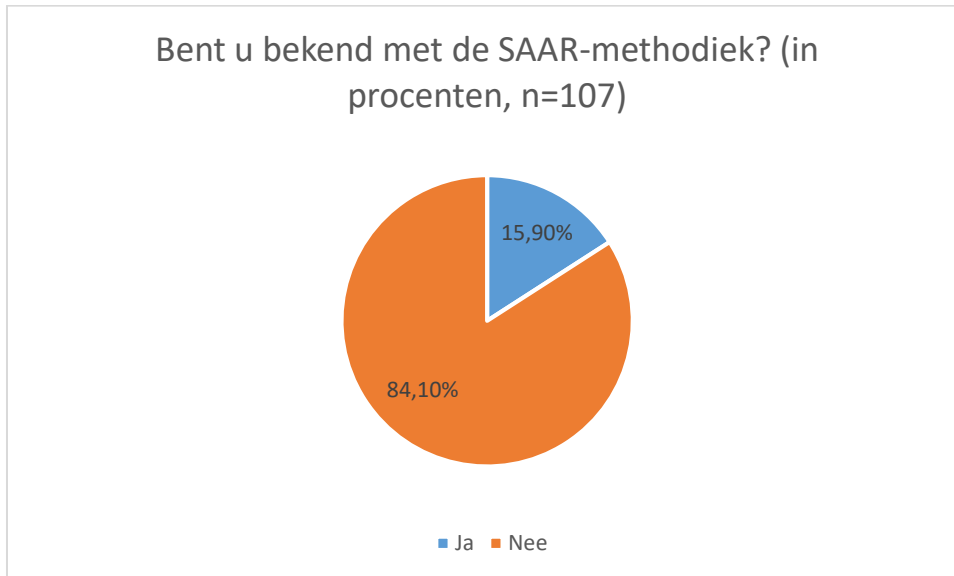
² www.pen.nl is een gemeentelijke nieuwssite van de gemeente Nieuwegein.

Bent u bekend met de regels?

67

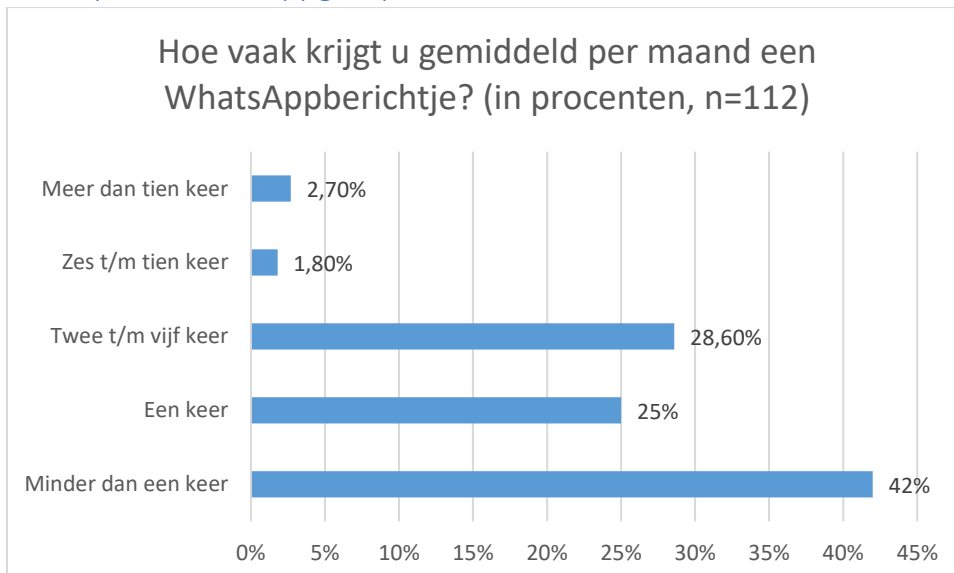
43

De SAAR-methodiek houdt een aantal stappen in die vanuit de overheid worden gecommuniceerd voor effectief gebruik van een WhatsAppgroep. De stappen zijn Signaleer, Alarmeer, App en Reageer, afgekort SAAR.

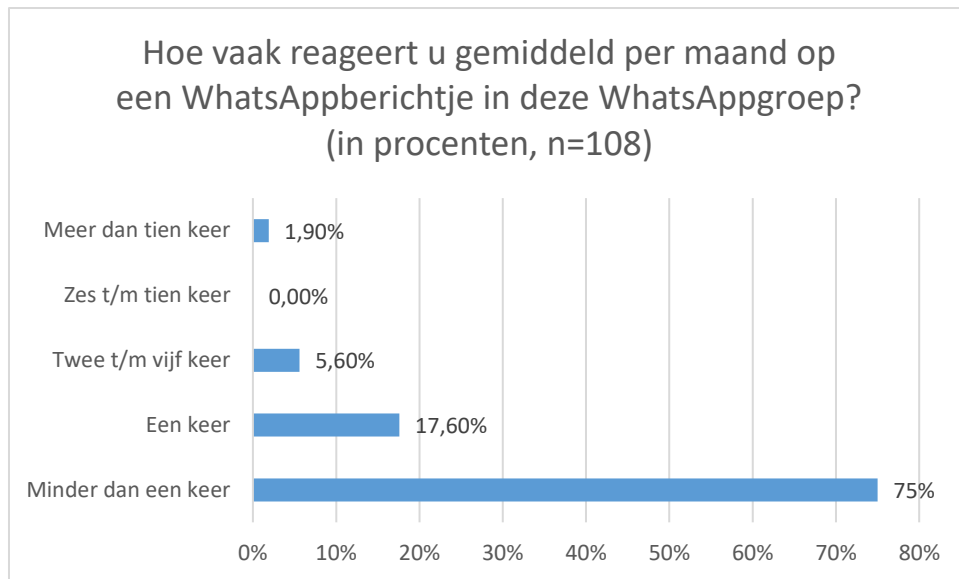

Een vraag over de bekendheid hiervan zegt iets over de rol van de overheid in de WhatsAppgroepen van de onderzochte respondenten. Te zien is dat de meerderheid (84,10%) niet bekend is met de SAAR-methodiek.

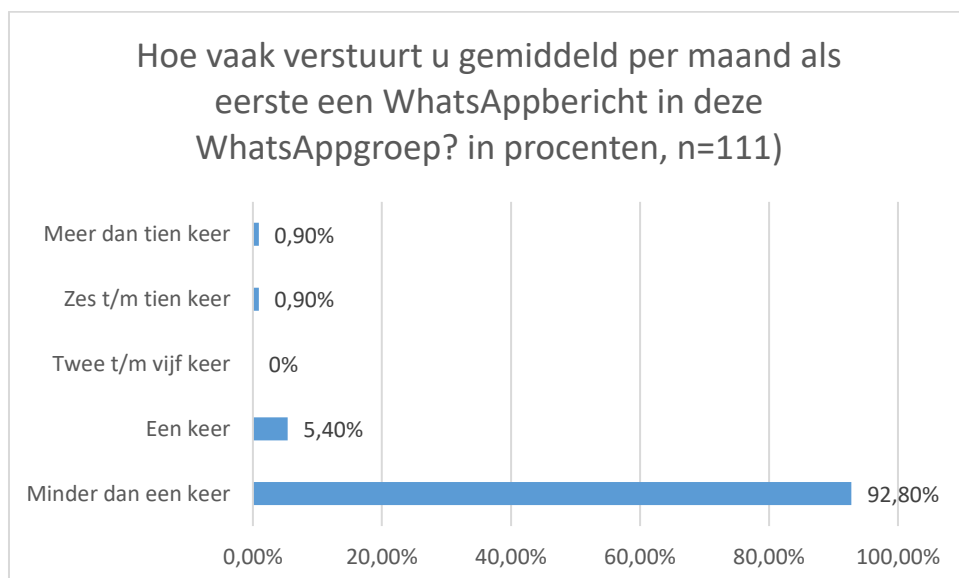
Participatie WhatsAppgroep

Te zien is dat de meeste respondenten (42% van 112 respondenten die deze vraag hebben ingevuld) aangeven gemiddeld per maand minder dan één keer een WhatsAppbericht te ontvangen. 28,6% van de 112 respondenten geeft aan gemiddeld twee tot en met vijf keer per maand een WhatsAppbericht te ontvangen.

Te zien is dat de meeste respondenten (75% van de 108 respondenten die deze vraag hebben ingevuld) aangeven gemiddeld per maand minder dan één keer te reageren op een WhatsAppbericht. 17,6% geeft aan gemiddeld één keer per maand te reageren op een WhatsAppbericht.

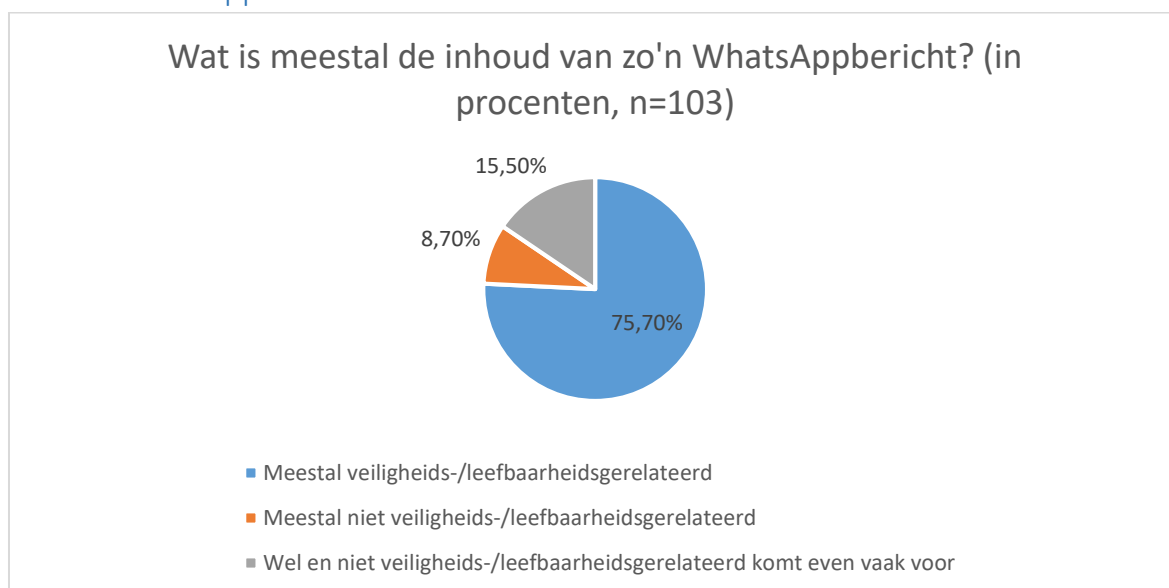
Te zien is dat de meeste respondenten (92,8% van de 111 respondenten die deze vraag hebben ingevuld) aangeven gemiddeld per maand minder dan één keer als eerste een WhatsAppbericht te versturen. 5,4% geeft aan dit gemiddeld per maand één keer te doen. Te zien is dat er door de respondenten wordt aangegeven dat zij niet vaak als eerste een WhatsAppberichtje sturen.

In onderstaande wordt weergegeven hoeveel respondenten aangeven een WhatsAppbericht te krijgen, er op reageren en als eerste versturen. Hierin zijn ook de percentages van de hierboven gepresenteerde grafieken opgenomen.

Hoe vaak per maand krijgt u-, reageert u op- en verstuurt u als eerste een WhatsAppbericht in deze WhatsAppgroep (gemiddeld)?	Krijgen (absolute getallen)	Krijgen (percentage, n=112)	Reageren (absolute getallen)	Reageren (percentage, n=108)	Versturen (absolute getallen)	Versturen (percentage, n=111)
Minder dan een keer	47	42%	81	75%	103	92,8%
Een keer	28	25%	19	17,6%	6	5,4%
Twee t/m vijf keer	32	28,6%	6	5,6%	0%	0%
Zes t/m tien keer	2	1,8%	0	0%	1	0,9%
Meer dan tien keer	3	2,7%	2	1,9%	1	0,9%
Totaal	112	100%	108	100%	111	100%

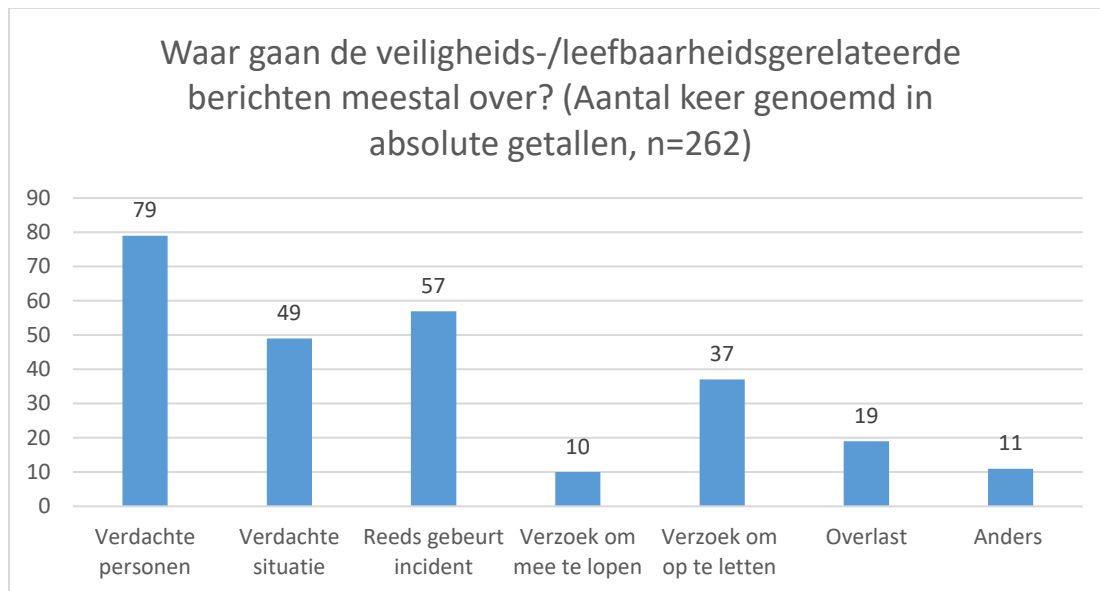
Te zien in bovenstaande tabel is dat de gemiddelde participatie per maand laag is. Zo geven de meeste respondenten aan gemiddeld per maand minder dan een keer een WhatsAppbericht te krijgen, er op te reageren en als eerste te versturen.

Inhoud WhatsAppberichten

Te zien is dat de meeste respondenten aangeven dat de inhoud van een WhatsAppbericht meestal veiligheids-/leefbaarheidsgerelateerd is. Dit zegt iets over de werking van de WhatsAppgroep.

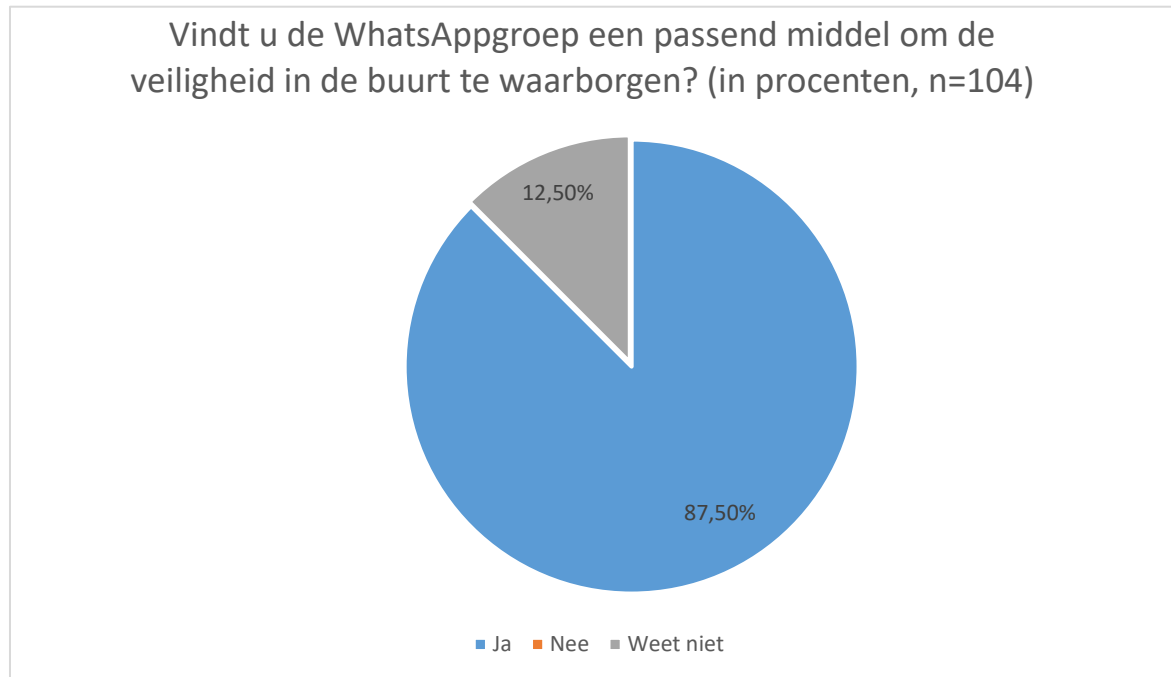
De respondenten hadden bij onderstaande vraag in de grafiek de mogelijkheid om meerdere antwoorden te geven.

Te zien is dat de respondenten hebben aangegeven dat de veiligheids-/leefbaarheidsberichten meestal over verdachte personen, een reeds gebeurd incident en/of verdachte situatie gaan. Bij de categorie anders geven de respondenten aan dat de berichten over een vermissing van een persoon of kind gaan of over andere zaken zoals een verloren sleutel, een vermiste kat, autoalarm of huisvuil.

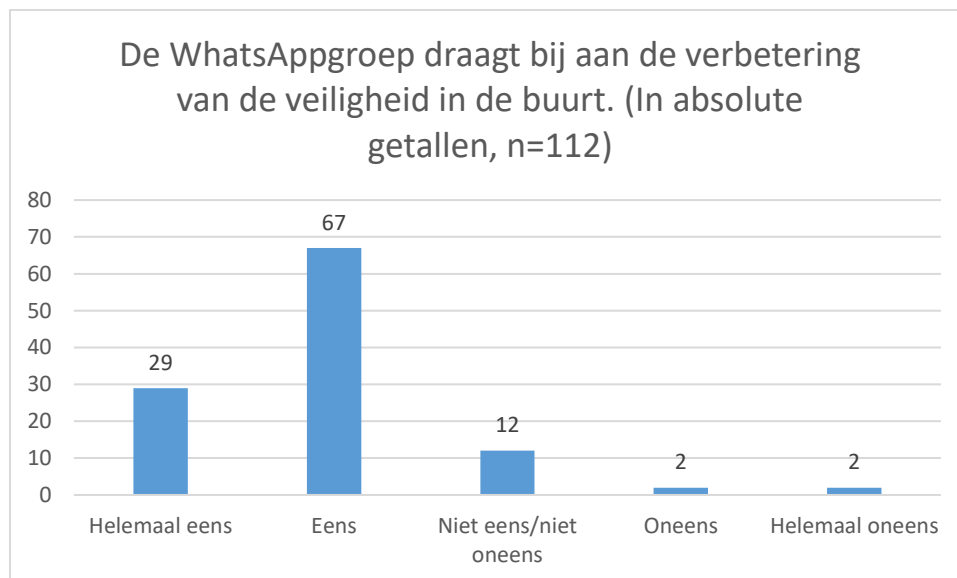
Veel respondenten hebben meerdere antwoorden gegeven op deze vraag. Hierom is de N verschoven naar 262 in plaats van de oorspronkelijke 113.

Mening WhatsAppgroep

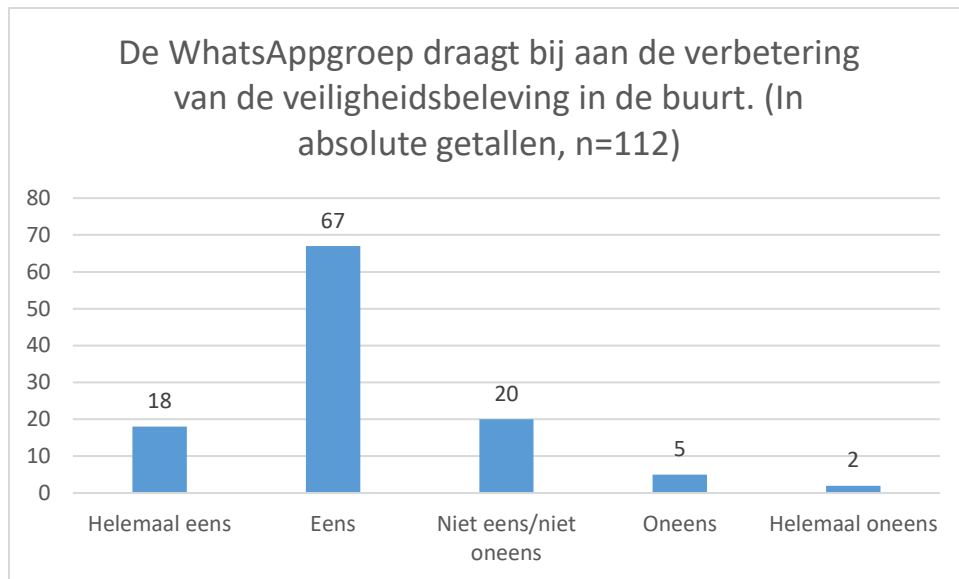

Te zien is dat de meeste respondenten aangeven de WhatsAppgroep een passend middel vinden om de veiligheid in de buurt mee te waarborgen. 12,5% geeft aan het niet te weten en niemand geeft aan het géén passend middel te vinden.

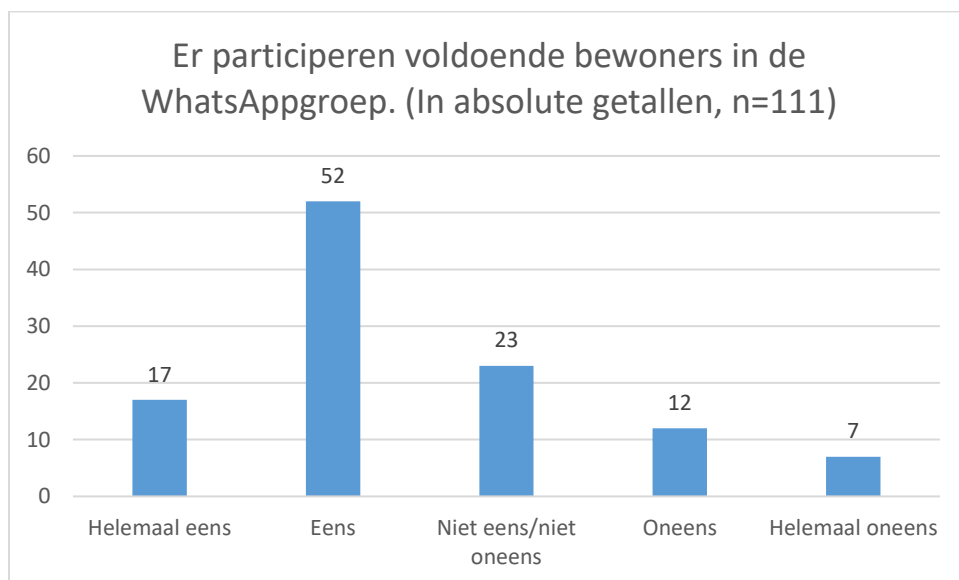
Hieronder worden grafieken weergegeven die elk een stelling laten zien. Respondenten konden aangeven in hoeverre ze het eens waren met de stelling. De stellingen geven de mening van de respondenten weer.

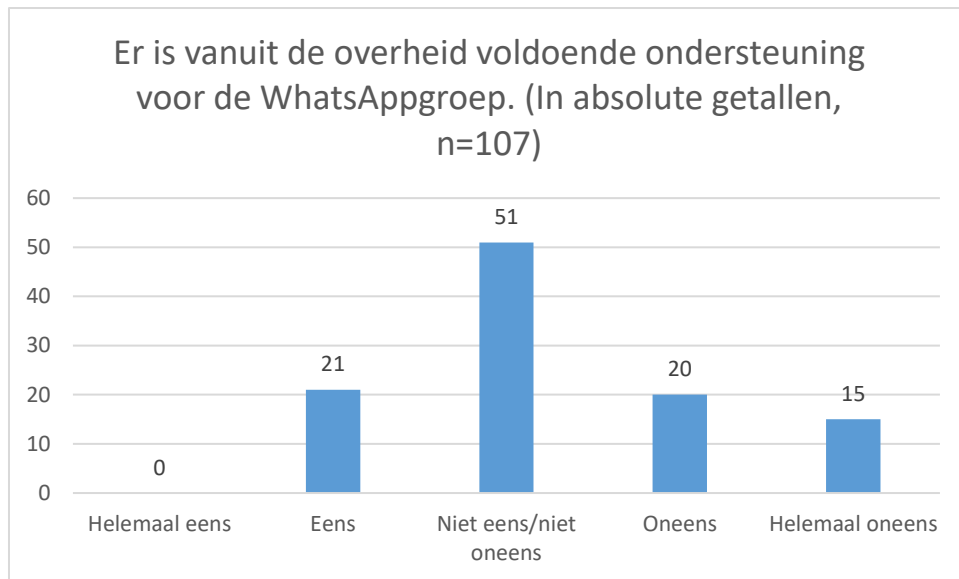
Te zien is dat de meeste respondenten het eens zijn met deze stelling. Slechts 4 van de 112 respondenten geven aan het oneens of helemaal oneens te zijn met de stelling. De respondenten vinden over het algemeen dat de WhatsAppgroep bijdraagt aan de verbetering van de veiligheid in de buurt.

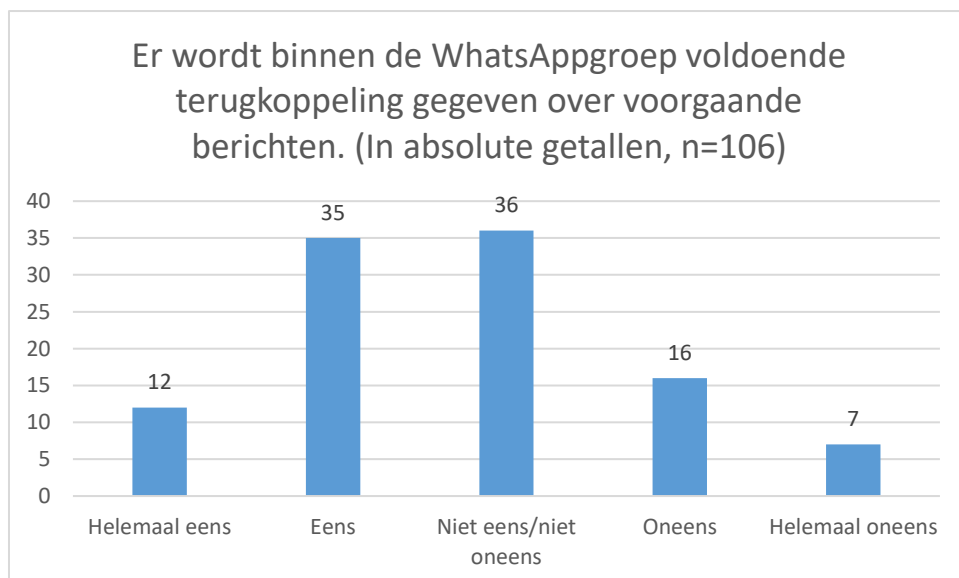
Te zien is dat de meeste respondenten het eens zijn met deze stelling. 7 respondenten zijn het oneens of helemaal oneens met de stelling. 20 respondenten zijn over deze stelling neutraal. De meerderheid: 85 respondenten vinden dat de WhatsAppgroep bijdraagt aan de verbetering van de veiligheidsbeleving in de buurt.

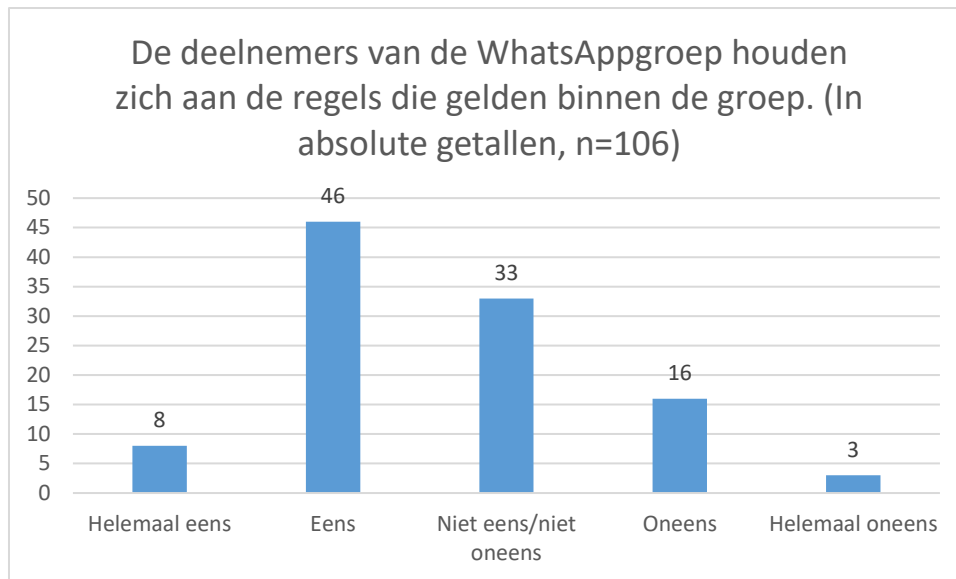
Te zien is dat een kleine meerderheid van respondenten (69) het helemaal eens of eens is met deze stelling. 23 respondenten staan hier neutraal in en 19 respondenten zijn het oneens of helemaal oneens met deze stelling. Over het algemeen vinden de respondenten dat er voldoende bewoners aan de WhatsAppgroep participeren.

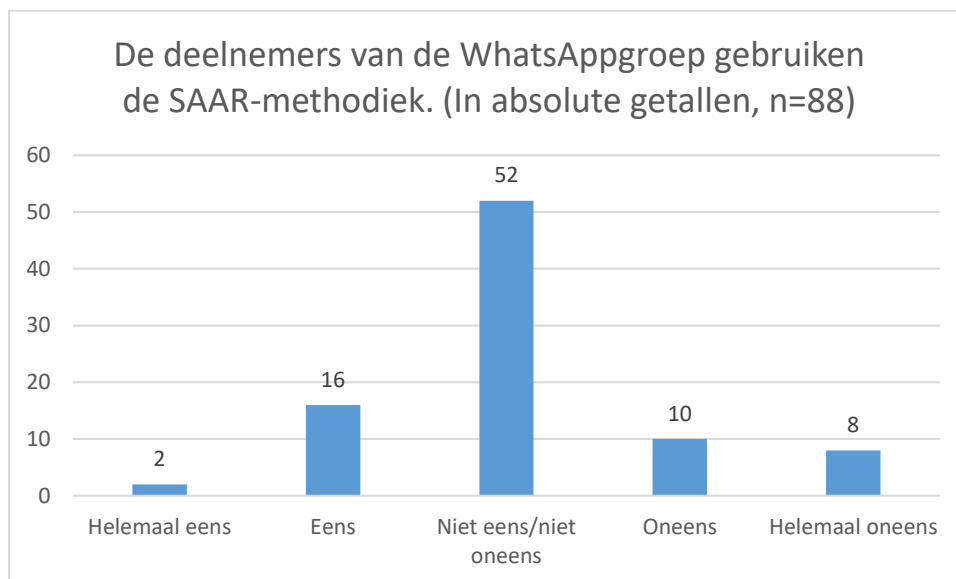
Te zien is dat een kleine meerderheid van de respondenten (51) neutraal is over deze stelling. 35 respondenten zijn het oneens of helemaal oneens met de stelling. Dit betekent dat de meerderheid hier óf geen mening over heeft óf vindt dat de overheid de WhatsAppgroep onvoldoende ondersteunt. 21 respondenten vinden dat er vanuit de overheid voldoende ondersteuning is voor de WhatsAppgroep.

Te zien is dat de meeste respondenten (47) het helemaal eens of eens zijn met deze stelling. 36 respondenten zijn neutraal. 23 respondenten zijn oneens of vinden helemaal dat er binnen de WhatsAppgroep onvoldoende terugkoppeling wordt gegeven over voorgaande berichten.

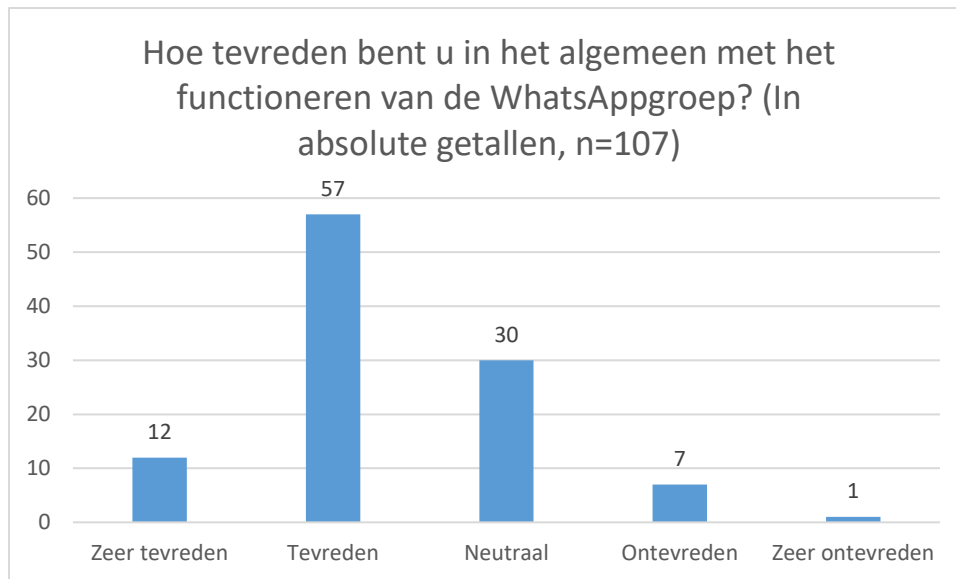

Te zien is dat de meeste respondenten (54) het eens zijn met deze stelling. 33 respondenten zijn neutraal. 19 respondenten vinden dat de deelnemers van de WhatsAppgroep zich niet of helemaal niet houden aan de regels die gelden binnen de groep.

Te zien is dat de meeste respondenten neutraal zijn bij deze stelling. Mogelijk heeft dit te maken met de onbekendheid³ van de SAAR-methodiek bij de respondenten. Evenveel respondenten vinden dat de deelnemers van de WhatsAppgroep zowel de SAAR-methodiek gebruiken als niet gebruiken.

³ Grafiek over de bekendheid van de SAAR-methodiek is gepresenteerd op bladzijde 8.

Te zien is dat de meeste respondenten (69) zeer tevreden of tevreden zijn met het functioneren van de WhatsAppgroep. 30 respondenten zijn neutraal en 7 zijn ontevreden met het functioneren van de WhatsAppgroep. 1 respondent geeft aan zeer ontevreden te zijn met het functioneren van de WhatsAppgroep.

Tot slot konden respondenten nog op- en aanmerkingen geven binnen het onderzoek. In totaal hebben 21 respondenten hier gebruik van gemaakt. De globale strekking van deze op- en aanmerkingen ging vooral over de werking van de WhatsAppgroep en wat men hiervan vond. Opvallend is dat respondenten aangeven behoefte te hebben aan de wijkagent in de groepsapp, meer duidelijkheid/handhaving wat betreft de regels en de SAAR-methodiek en meer terugkoppeling van voorgaande berichten. Hiernaast geven enkele respondenten aan dat de groepen te groot of juist te klein zijn. Respondenten geven ook aan dat enkele deelnemers de werking van WhatsApp in het algemeen niet helemaal snappen, hiernaast zijn respondenten ook benieuwd naar de resultaten van dit onderzoek.

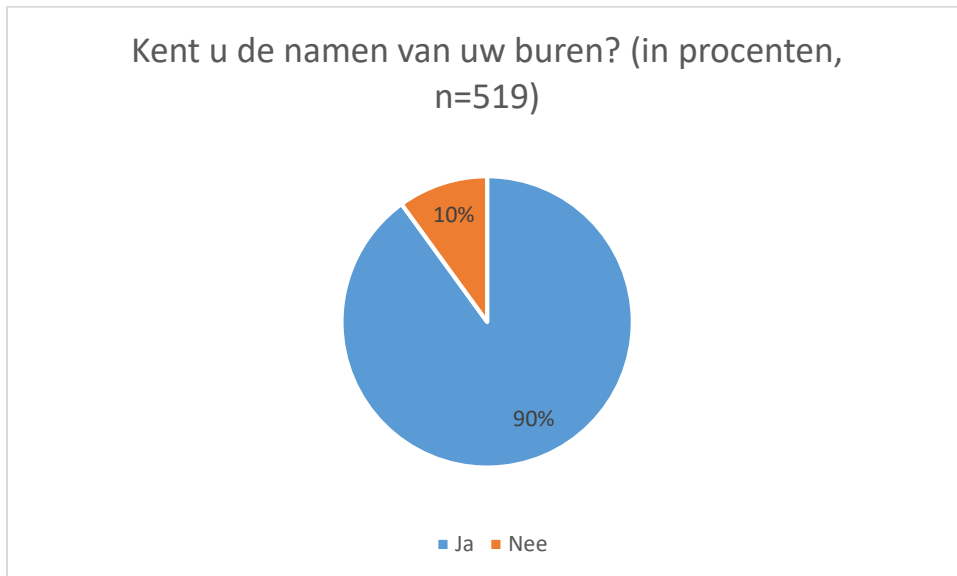
3. Niet-deelnemers van een WhatsAppgroep

De volgende grafieken gaan over de niet-deelnemers aan een WhatsAppgroep.

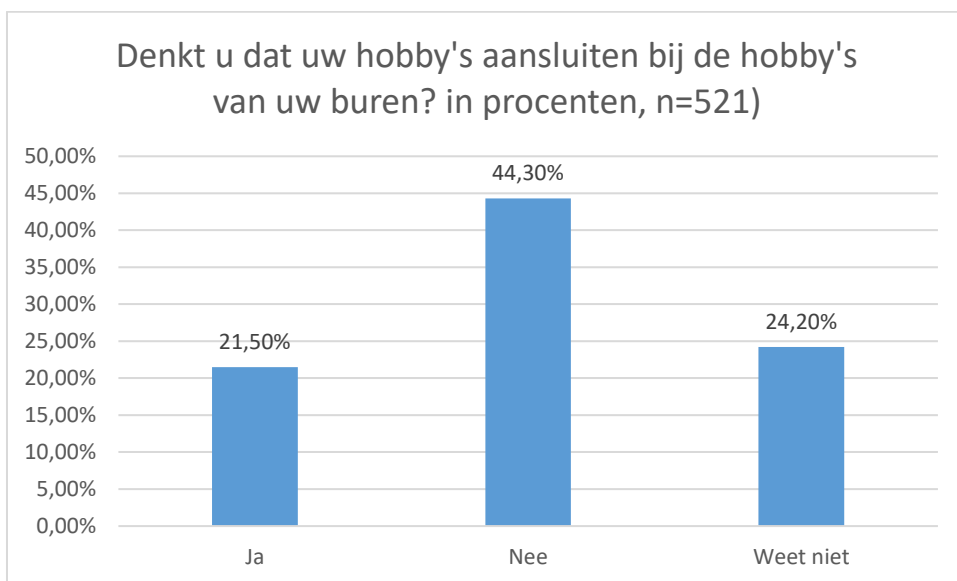
Zoals beschreven zijn er 525 enquêtes afgenomen bij niet-deelnemers. Hiervan is 56% vrouw en 44% man. 88% van deze 525 respondenten heeft kinderen en de gemiddelde leeftijd van deze groep is 49 jaar. Gemiddeld gezien wonen zij 16 jaar in de buurt⁴.

⁴ N= 517 voor leeftijd met een standaarddeviatie van 17 jaar. N=521 voor hoe lang men in de buurt woont met een standaarddeviatie van 12 jaar.

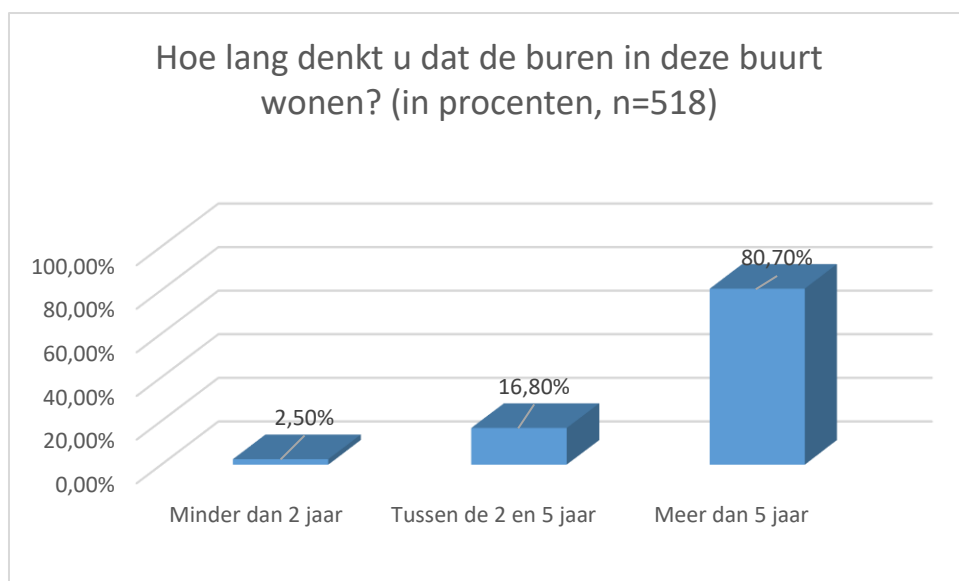
De buurt

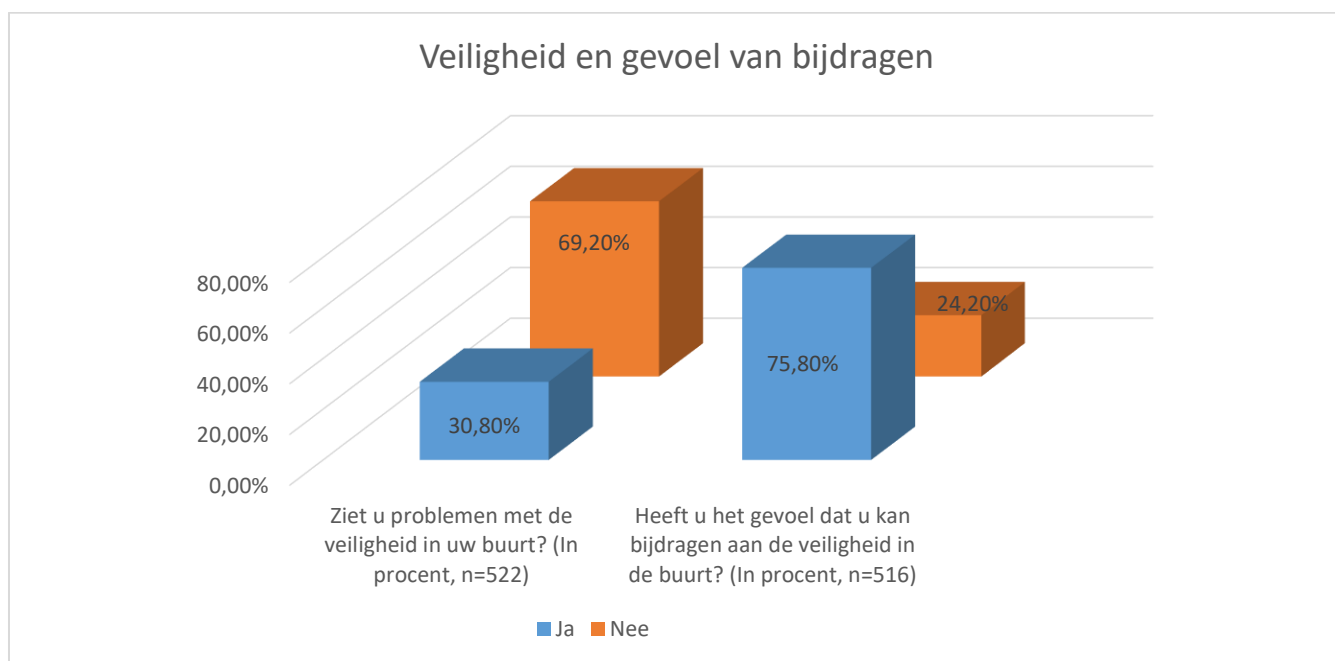
Te zien is dat de meerderheid van de respondenten de namen van hun buren kent. 52 respondenten (10%) geven aan de namen van hun buren niet te kennen.

De meerderheid (44,3%) geeft aan dat zij niet denken dat hun hobby's aansluiten bij die van de buren. 24,2% weet het niet. Dit laatste percentage zegt iets over hoe goed men hun buren kent.

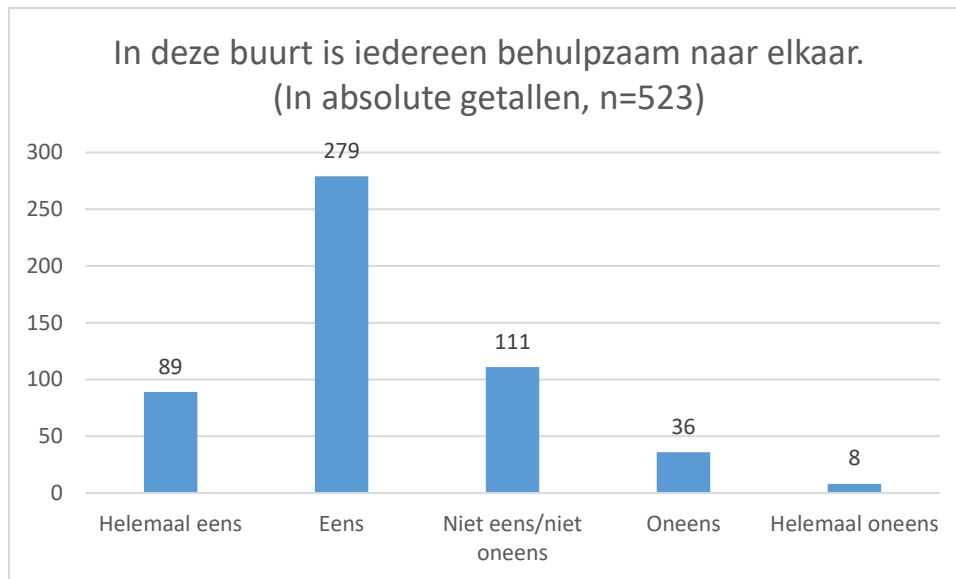

80,7% van de 518 respondenten die deze vraag hebben ingevuld, denkt dat zijn buren al langer dan 5 jaar in de buurt wonen. 2,5% denkt minder dan 2 jaar en 16,8% tussen de 2 en 5 jaar. Over representativiteit van deze gegevens valt weinig te zeggen omdat dit onderzoek niet over de werkelijke tijd dat men in een buurt woont, beschikt. Wel kan er gezegd worden dat de respondenten zelf gemiddeld 16 jaar in de buurt wonen. Hierdoor kunnen zij relatief gezien iets zeggen over de tijd dat men denkt dat de buren in de buurt wonen.

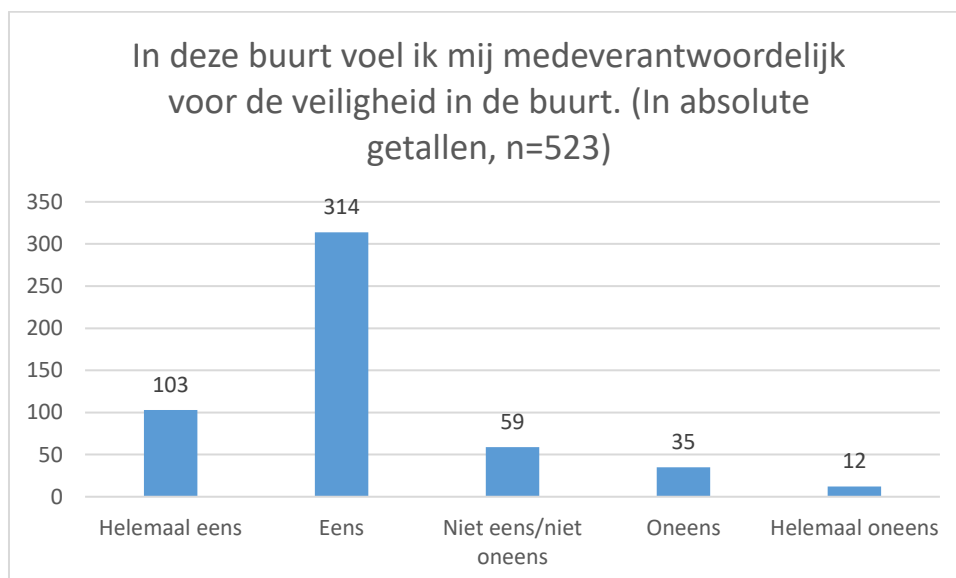

In deze grafiek is te zien of de respondent een probleem ziet met de veiligheid in de buurt en of hij/zij het gevoel heeft te kunnen bijdragen aan de veiligheid in de buurt. Te zien is dat de meerderheid geen problemen ziet met de veiligheid in de buurt en dat een meerderheid het gevoel heeft te kunnen bijdragen aan de veiligheid. 30,8% geeft aan wel een probleem te zien met de veiligheid in de buurt en 24,2 % denkt niet dat zij hieraan kunnen bijdragen.

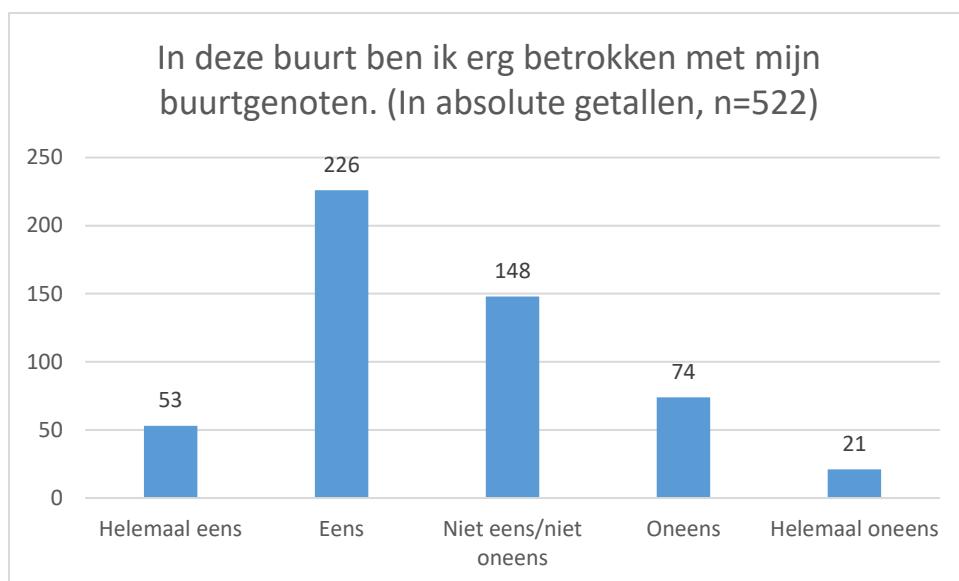
Hieronder worden grafieken weergegeven die elk een stelling laten zien. Respondenten konden aangeven in hoeverre ze het eens waren met de stelling. De stellingen geven de mening van de respondenten weer.

Te zien is dat de meeste respondenten (378) het helemaal eens of eens zijn met deze stelling. Volgens de meeste respondenten is iedereen in de buurt behulpzaam naar elkaar. 111 respondenten waren neutraal in deze stelling en 44 respondenten waren het oneens of helemaal oneens met de stelling.

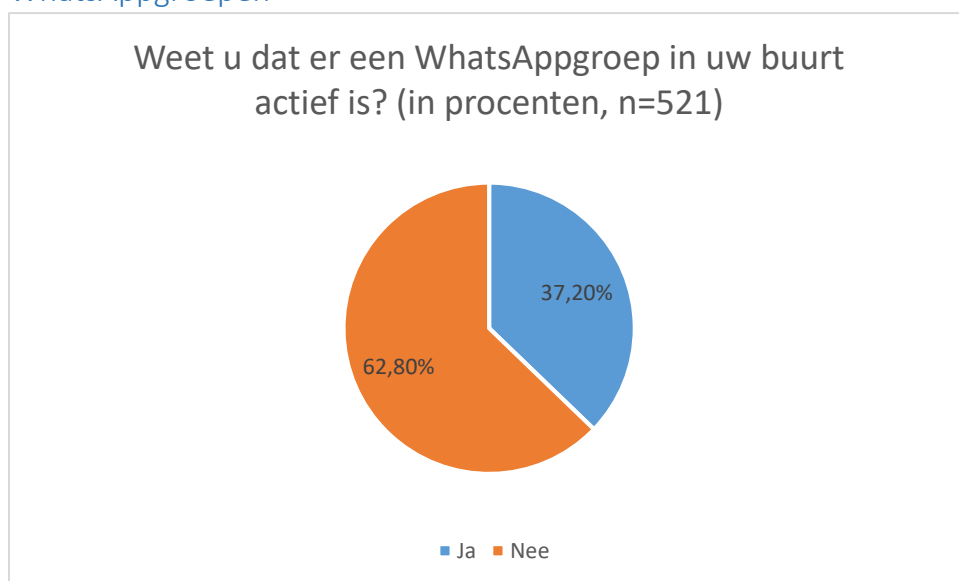

Te zien is dat de meeste respondenten (417) het helemaal eens of eens waren met deze stelling. De meeste respondenten voelen zich medeverantwoordelijk voor de veiligheid in de buurt. 59 respondenten waren neutraal in deze stelling en 47 respondenten voelen zich niet of helemaal niet medeverantwoordelijk voor de veiligheid in de buurt.

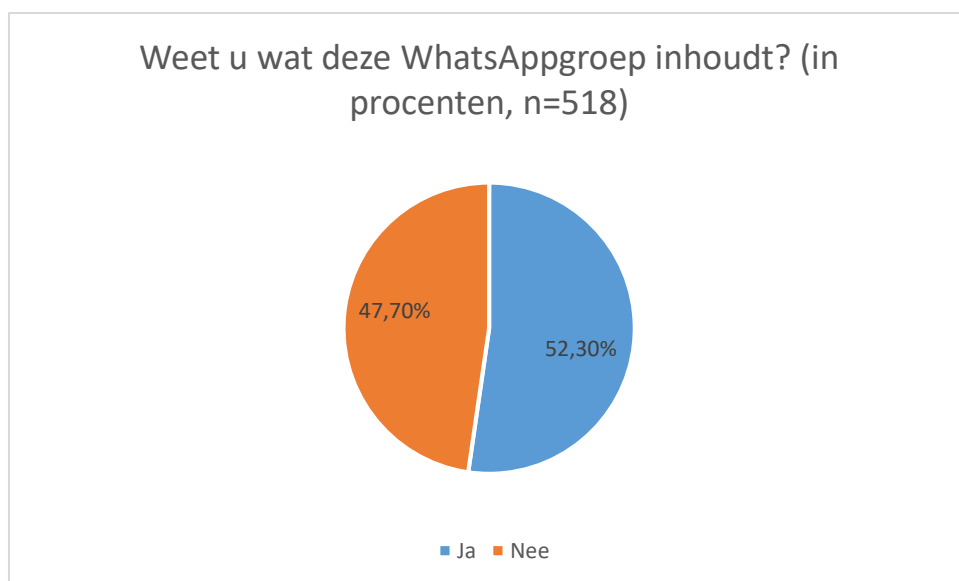

Te zien is dat de meeste respondenten (279) het helemaal eens of eens waren met deze stelling. De meeste respondenten geven aan erg betrokken te zijn met hun buurtgenoten. 148 respondenten zijn neutraal in deze stelling. 95 respondenten geven aan het oneens of helemaal oneens te zijn met de stelling.

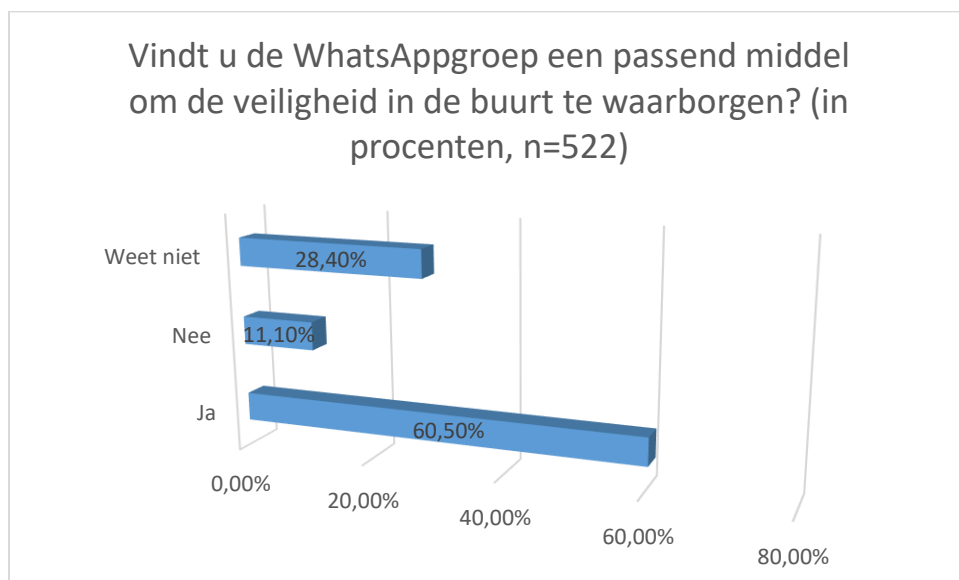
WhatsAppgroepen

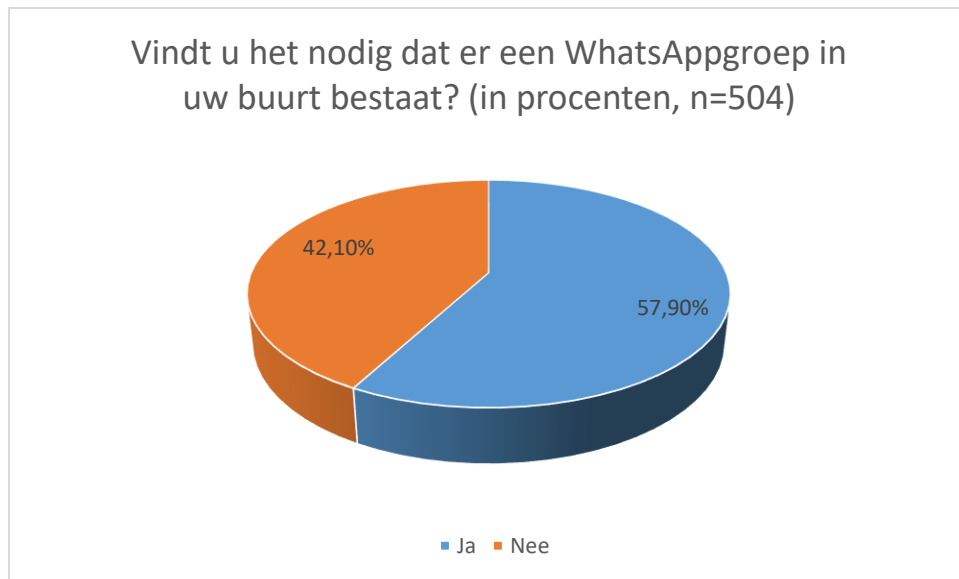
In bovenstaande grafiek is te zien dat de meerderheid van de respondenten niet weet dat er een WhatsAppgroep in de buurt actief is. 37,2% weet dit wel maar participeert klaarblijkelijk niet aan de WhatsAppgroep.

In deze grafiek is te zien dat meer dan de helft van de respondenten aangeeft te weten wat de WhatsAppgroep in de buurt inhoudt. Echter, dit is een gek percentage. In de vorige grafiek gaf meer dan de helft van de respondenten aan niet te weten van het bestaan van een WhatsAppgroep in de buurt. Mogelijk kunnen respondenten gegokt hebben dat ze het weten.

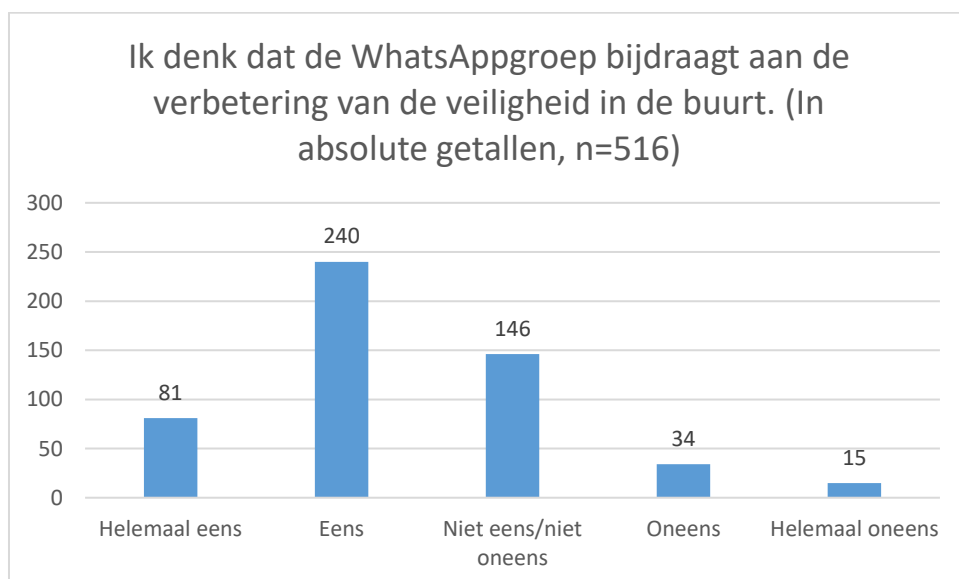

De meerderheid van de respondenten (60,5%) geeft aan de WhatsAppgroep een passend middel voor het waarborgen van de veiligheid in de buurt te vinden. 28,4% weet het niet en 11,1% vindt het geen passend middel.

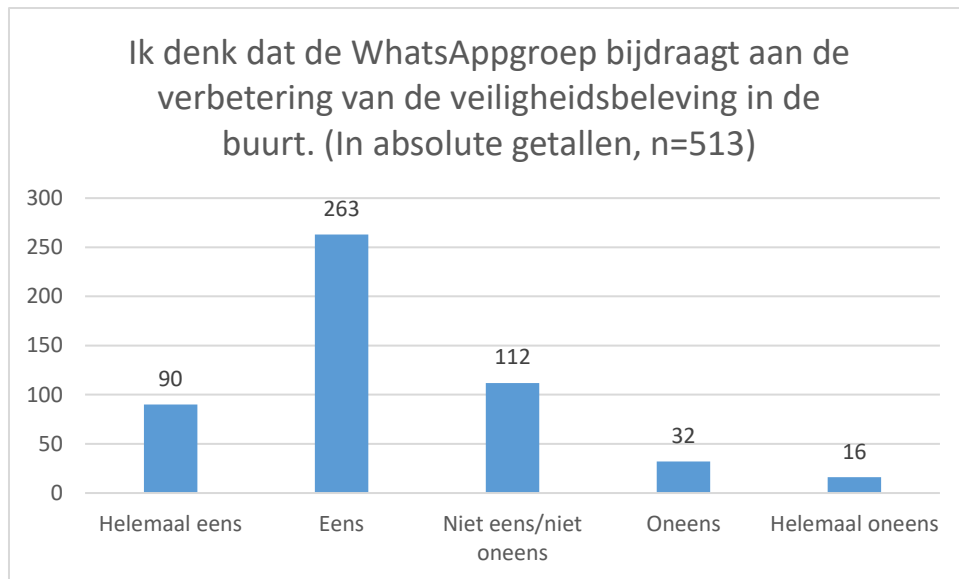

In deze grafiek is te zien dat een kleine meerderheid aangeeft het bestaan van een WhatsAppgroep in de buurt nodig te vinden. Echter, een groter aandeel geeft eerder aan een WhatsAppgroep een passend middel te vinden voor het waarborgen van de veiligheid in de buurt. Mogelijk vinden respondenten hun buurt veilig genoeg of heeft het te maken met de grootte van een buurt.

Hieronder worden grafieken weergegeven die elk een stelling laten zien. Respondenten konden aangeven in hoeverre ze het eens waren met de stelling. De stellingen geven de mening van de respondenten weer.

Te zien is dat de meerderheid van de respondenten (321) aangeeft het helemaal eens of eens te zijn met deze stelling. Deze respondenten denken dat de WhatsAppgroep bijdraagt aan de verbetering van de veiligheid in de buurt. 146 respondenten geven aan neutraal te zijn in deze stelling. 49 respondenten denken dat de WhatsAppgroep niet of helemaal niet bijdraagt aan de verbetering van de veiligheid in de buurt.

Te zien is dat de meerderheid van de respondenten (353) aangeeft het helemaal eens of eens te zijn met deze stelling. Deze respondenten denken dat de WhatsAppgroep bijdraagt aan de verbetering van de veiligheidsbeleving in de buurt. 112 respondenten geven aan neutraal te zijn in deze stelling. 48 respondenten denken dat de WhatsAppgroep niet of helemaal niet bijdraagt aan de verbetering van de veiligheidsbeleving in de buurt.

Competenties en middelen

In deze tabel zijn de competenties en middelen om te participeren aan een WhatsAppgroep weergegeven. Te zien is dat de meeste respondenten beschikken over zowel de competenties als de middelen om te participeren aan een WhatsAppgroep. Toch participeren zij niet in een WhatsAppgroep.

	Leest en schrijft u de Nederlandse taal goed? (Absolute getallen)	Leest en schrijft u de Nederlandse taal goed? (Percentage, n=522)	Bezit u een smartphone? (Absolute getallen)	Bezit u een smartphone? (Percentage, n=524)	Heeft u WhatsApp? (Absolute getallen)	Heeft u WhatsApp? (Percentage, n=522)	Heeft u een internet aansluiting in huis? (Absolute getallen)	Heeft u een internet aansluiting in huis? (Percentage, n=517)
Ja	511	97,90%	460	87,60%	439	84,10%	508	96,80%
Nee	11	2,10%	64	12,20%	83	15,90%	9	1,70%
Totaal	522	100%	524	100%	522	100%	517	100%

Uit de op- en aanmerkingen die respondenten konden geven binnen dit onderzoek blijkt dat respondenten denken dat de app juist bang maakt, dat er teveel appjes volgen die niets te maken hebben met het doel of dat ze niet bekend waren met het bestaan van de WhatsAppgroep.